

APRAKSITEST

Utviklet av Caroline van Heugten and Chantal Geusgens.
Gjengitt og oversatt av Silje Nødtvedt og Annbjørg Morland til internt bruk for ergoterapeuter ved Haukeland universitetssjukehus, med tillatelse fra rettighetsinnehaver Caroline van Heugten.

Formål

Apraksitest er ment som en screeningtest for å måle forekomst og alvorlighetsgrad av apraksi (ideasjonell, ideomotorisk).

Testbeskrivelse

Testen består av 2 subtester: demonstrasjon av objekt-bruk og imitasjon av gester. Demonstrasjon av objekt-bruk er rettet mot ideasjonell apraksi, mens imitasjon av gester er rettet mot å vurdere ideomotorisk apraksi. Totalt 9 objekter blir presentert (3 verbale kommandoer, 3 verbale og visuelle kommandoer, bruk av 3 reelle objekter) og 6 gester blir imitert. Utførelsen til pasienten blir skåret på en skala fra 0 til 90. Testen er reliabel og valid og har blitt brukt i populasjoner for personer med hjerneslag og friske personer.

Testing

Alder

Apraksitest er for voksne pasienter; det er ingen øvre aldersgrense for eldre pasienter.

Materiale

Apraksitest består av 2 subtester: demonstrasjon av objekt-bruk og imitasjon av gester.

Følgende daglige objekter er nødvendig for testing:

- skje, hammer og saks (demonstrasjon pantomime)
- viskelær, kam og skrutrekker (reel bruk av objekter)
- stearinlys (imitasjon)

Testprosedyre og instruksjoner

Testen blir utført med frisk hånd (ikke affisert kroppsside) for å redusere forstyrrelser av motoriske og sensoriske funksjonsnedsettelse. I tilfelle det ikke er motoriske eller sensoriske funksjonsnedsettelse, kan pasienten utføre med dominant hånd.

Testmateriale og objekter samles av terapeut før testen starter. Objektene bør ikke være synlige for pasienten.

Pasienten får et første forsøk. Når utførelsen er korrekt, blir skåren 6 gitt og neste gjenstand blir tilbydd pasienten. I tilfelle utførelsen ikke er fullstendig korrekt, får pasienten et andre forsøk (repetisjon) og skåringene for begge forsøk blir summert.

Pasienter med afasi skal bli tilbydd testen da oppgavene har enkle verbale krav. I tilfeller hvor afasi påvirker forståelsen av instruksjoner, skal ikke testen bli skåret. I disse tilfeller kan en kvalitativ observasjon av pasientens utførelse bli gitt for et klinisk formål. *ADL observasjoner er da tilstrekkelig (dette er en lokal tilpasning, ikke beskrevet i selve testen).*

Apraksitest kan benyttes av personer med erfaring fra nevropsykologisk testing.

Apraksitest summerer opp til 1 skåring mellom 0 til 90. For begge subtester blir en subskåre gitt. I tillegg kan en kvalitativ beskrivelse bli gitt på bakgrunn av observasjon av pasienten.

Apraksitest tar ca 10 minutter å administrere.

Skåring

- 6 = utførelsen av 1. forsøk er korrekt og hensiktsmessig for objekt eller gest
- 3 = utførelsen av 2. forsøk er korrekt og hensiktsmessig for objekt eller gest
- 2 = utførelsen ligner på korrekt respons, men er klosset/upraktisk, langsom, upresise, utført med feil eller pasienten bruker kroppsdelen som et objekt.
- 1 = utførelsen ligner kun svakt på korrekt respons og blir utført på riktig sted, eller utførelsen er korrekt men blir utført på feil sted.
- 0 = utførelsen er feil eller minner ikke om riktig respons.

I tilfeller hvor 1. forsøk ikke blir utført fullstendig korrekt, kan tilbakemelding bli gitt for å veilede 2. forsøk.

I tilfeller med perserevasjon:

- Med samme oppgave: si ”ok, fint”. I tilfeller hvor pasienten ikke stopper, kan terapeut be pasienten om å stoppe. En skåre på 2 blir gitt.

På tvers av oppgaver: skåre 0 blir gitt.

Cut-off verdi

En cut-off verdi på 86 er anbefalt. Et høyere skåre enn 86 betyr at apraksi ikke forekommer.

Litteratur

- De Renzi E (1989). Apraxia. In J. G. F. Boller (Ed.), *Handbook of Neuropsychology* (Vol. 2, pp. 245-263). Amsterdam: Elseviers Science Publishers B.V.
- Donkervoort M (2002). *Apraxia following left hemisphere stroke: prevalence, assessment and rehabilitation*. Dissertatie, Vrije Universiteit Amsterdam
- Heugten CM van (1998). *Apraxia in stroke patients: assessment and treatment*. Dissertatie, Rijksuniversiteit Groningen
- Heugten CM van, Geusgens C (2004). Handleiding apraxie test. Hoensbroek: iRv.
- Heugten CM van, Dekker J, Deelman BG, Stehmann-Saris JC, & Kinebanian A (1999). A diagnostic test for apraxia in stroke patients: internal consistency and diagnostic value. *The Clinical Neuropsychologist*, 13(2), 182-192.
- Heugten CM van, Dekker J, Deelman BG, Dijk AJ van, Stehmann-Saris JC, Kinebanian A. Measuring disabilities in stroke patients with apraxia: a validation study of an observational method. *Neuropsychological Rehabilitation 2000*; 10 (4): 401-14.
- Heugten CM van. Rehabilitation and management of apraxia after stroke. *Reviews in clinical gerontology 2001*; 11: 177-184.
- Stehmann-Saris JC, Satink AJH, Daniels R, Berendsen B, Boerma M, Janssen J, Broekman JB, de Graaf M, Jonges A, & Vet R (2003a). *Ergotherapie richtlijn voor diagnostiek en behandeling van apraxie bij CVA-clienten*. Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam
- Stehmann-Saris JC, Satink AJH, Daniels R, Berendsen B, Boerma M, Janssen J, Broekman JB, de Graaf M, Jonges A, & Vet R (2003b). *Werkboek ergotherapie richtlijn voor diagnostiek en behandeling van apraxie bij CVA-clienten*. Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam
- Zwinkels A, Geusgens C, van de Sande P, & Heugten C van (2004). Assessment of apraxie: Inter-rater reliability of a new apraxia test, association between apraxia and other cognitive deficits and prevalence of apraxia in a rehabilitation setting. *Clinical Rehabilitation*, 18(7), 819-827.

Instruksjoner for bruk av Apraksitest

Instruksjoner:

1. Demonstrasjon av objekt-bruk

Pasienten blir spurt om å vise bruk av et objekt med kroppsbevegelser (pantomime).

A. Pantomime 1

Ikke noen objekt blir vist frem, spør:

“Kan du vise meg hvordan du vil bruke en penn (nøkkel, sag, tannbørste)?”

Eller *“Kan du late som du bruker en penn?”*

En penn er et eksempel og vil ikke bli tatt med i skåringen. Pasienten vil bli korrigert i tilfelle feil eller problemer med å forstå instruksjonen.

Tannbørsten er en normal tannbørste, ikke en elektrisk versjon eller gebiss. Bevegelsen av hånden skal bli gjort foran munnen mens munnen er åpen. Fingre kan ikke bli brukt som en tannbørste.

B. Pantomime 2

Objektene blir plassert foran pasienten, men skal ikke berøres. Spør:

“Kan du vise meg hvordan du vil bruke (navngi gjenstanden)? Du har ikke lov å ta på objektet.”

C. Reell bruk av objekter

Objektene blir plassert foran pasienten. Pasienten blir oppfordret til å faktisk bruke objektet uten at navnet på gjenstanden blir nevnt. Ikke plasser objektet i hånden til pasienten. Spør:

“Kan du vise meg hvordan du ville bruke gjenstanden? Du kan holde den i hånden.”

2. Imitasjon av gester

Gestene blir demonstrert som i et spill, og pasienten blir oppfordret til å imitere undersøker. Spør:

“Jeg vil vise deg en symbolsk handling, kan du imitere meg?”

Stearinlyset plasseres foran munnen og blir blåst ut. *Lyset skal ikke tennes, dette er en lokal tolkning da fyrstikkeske ikke er beskrevet i materiallisten.*

Lukking av øyner skal utføres tydelig.

Å hilse blir gjort ved å gjøre en ”militær hilsen” (løfte hånd til pannen). I tilfelle pasienten automatisk hilser på en annen måte, skår 2 og gi et 2. forsøk mens en sier ”kan du gjøre akkurat som jeg gjør”?

Å lage en knyttneve skal ikke bli forstått som et aggressivt uttrykk mot pasienten.

Skåringskjema Apraksitest

1. Demonstrasjon av objekt-bruk

A. Pantomime 1

Ikke noen objekt blir vist frem, spør:

“Kan du vise meg hvordan du vil bruke en penn (nøkkel, sag, tannbørste)?”

Eller *“Kan du late som du bruker en penn?”*

Eksempel:

0. penn (ingen skåring, korreksjon hvis nødvendig)

	Forsøk 1	Forsøk 2	Skåring
1. nøkkel	6 2 1 0	3 2 1 0	☐
2. sag	6 2 1 0	3 2 1 0	☐
3. tannbørste	6 2 1 0	3 2 1 0	☐

B. Pantomime 2

Objektene er plassert foran pasienten, men kan ikke bli berørt. Spør:

“Kan du vise meg hvordan du vil bruke (navngi gjenstanden)? Du har ikke lov å ta på objektet.”

	Forsøk 1	Forsøk 2	Skåring
4. skje	6 2 1 0	3 2 1 0	☐
5. hammer	6 2 1 0	3 2 1 0	☐
6. saks	6 2 1 0	3 2 1 0	☐

C. Reel bruk av objekter

Objektene blir plassert foran pasienten. Pasienten blir oppfordret til å faktisk bruke objektet uten at navnet på gjenstanden blir nevnt. Ikke plasser objektet i hånden til pasienten. Spør:

“Kan du vise meg hvordan du ville bruke gjenstanden? Du kan holde den i hånden. ”

	Forsøk 1	Forsøk 2	Skåring
7. viskelær	6 2 1 0	3 2 1 0	☐
8. kam	6 2 1 0	3 2 1 0	☐
9. skrutrekker	6 2 1 0	3 2 1 0	☐

Demonstrasjonsskåre:

2. Imitasjon av gester

Gestene blir demonstrert som i et speil. *Sitt rett foran pasienten (lokal tolkning)*. Pasienten blir oppfordret til å imitere terapeut. Spør:

“Jeg vil vise deg en symbolsk handling, kan du imitere meg?”

	Forsøk 1	Forsøk 2	Skåring
1. blåse ut et lys	6 2 1 0	3 2 1 0	☐
2. lukke igjen øynene	6 2 1 0	3 2 1 0	☐
3. vinke farvel	6 2 1 0	3 2 1 0	☐
4. vise frem tungen	6 2 1 0	3 2 1 0	☐
5. hilse	6 2 1 0	3 2 1 0	☐
6. lage en knyttneve	6 2 1 0	3 2 1 0	☐
Imitasjonsskåre:			☐
<hr/>			
Total skåre:			☐
<hr/>			

Bemerkninger: